

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

DALBOROWICE

1. Nazwa

**Historyczny układ ruralistyczny wsi wraz z terenem,
na którym jest znaczna ilość zabytków
archeologicznych**

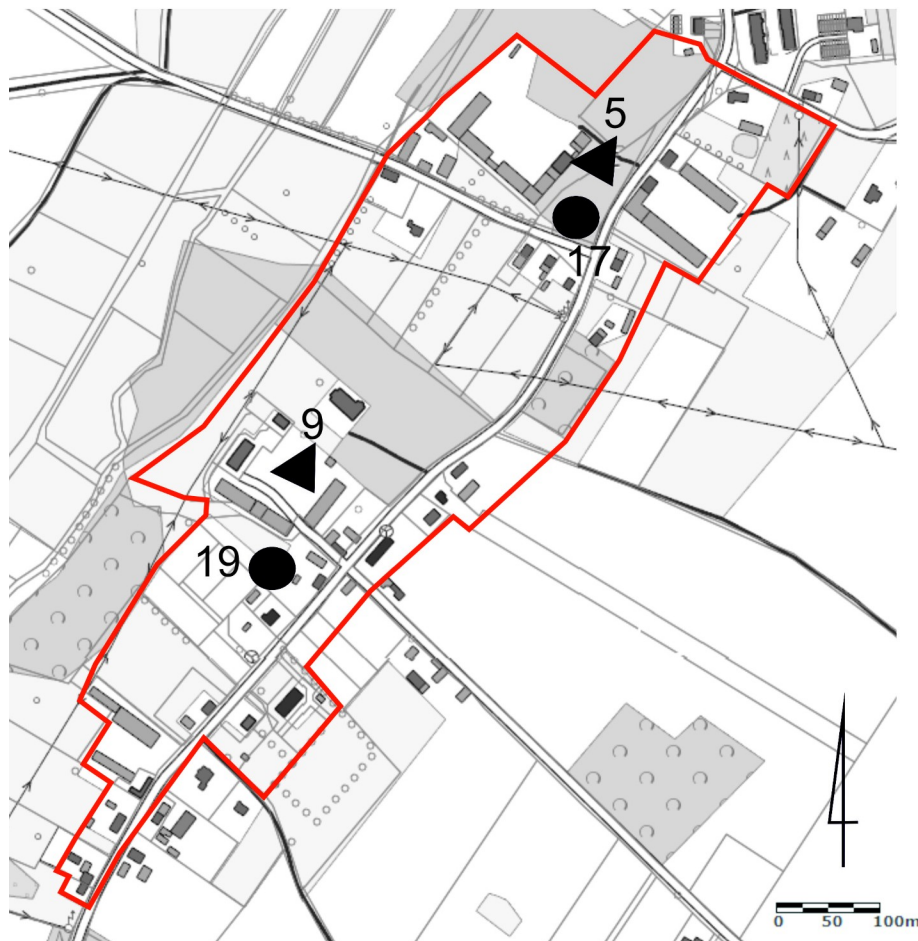
2. Czas powstania

**pradzieje, 1305, ok. 1530, 1629,
1945**

9. Materiały graficzne

Granica historycznego układu ruralistycznego wsi wraz z terenem,
na którym jest znaczna ilość zabytków archeologicznych.

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **OLEŚNICKI**

Gmina **DZIADOWA KŁODA**

6. Współrzędne geograficzne

51°11'43"N 17°42'45"E

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne

rolnicze

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Poprzednie nazwy miejscowości: 1305. r. - Elgoth Daleborii; 1372/1376 r. - Daleborowicz; 1411 r. - Dawersdorf; ok. 1739 - 1829 r. - Dalbersdorf; 1830, 1845 r. - Dalbersdorf, Dalborowice; 1873, 1891 r. - Dalbersdorf; 1912 r. - Dalbersdorf, Dalborowice; do 1945 r. - Dalbersdorf.

Znaczenie i pochodzenie nazwy wsi: Nazwa niemiecka jest zniekształconym zapisem fonetycznym nazwy pierwotnej, przekazanej przez źródła z XIV w. Nazwa z 1305 r. zawiera wyraz Elgoth, oznaczający osadę lub miejsce zwolnione od podatków.

Historia wsi i dóbr: W 1305 r. Dalborowice wymieniane są jako nowo założona wieś o nazwie Elgoth Daleborii. Sugeruje ona, że ta nowopowstała osada zwolniona była z podatków. Wieś nie była lokowana na prawie niemieckim. W 1400 r. istnieje tu kościół. Jego proboszczem jest Nikolaus Tannenfeld. W poł. XVI w. kościół przechodzi w ręce protestanckie i traci swą samodzielność. W 1629 r. kościół zwrócono katolikom i włączono do parafii w Trębaczowie (gm. Perzów). W 1654 r. ostateczny zwrot kościoła katolikom. Jeszcze przed tą datą spłonęły zabudowania probostwa. Nie odbudowano ich, gdyż w międzyczasie zaginął majątek, stanowiący uposażenie parafii. W 1666 r. drewniany budynek kościoła jest w opłakanym stanie, także technicznym. W 1742 r. w tym roku po raz ostatni w kościele odprawiono nabożeństwo. Wkrótce potem kościół zamknięto ze względu na zły stan techniczny. Z obejścia kościelnego zachowała się jedynie dzwonnica. W 1787 r. Dalborowice są wsią szlachecką z dwoma folwarkami. Jeden z nich jest folwarkiem rolnym i nazywa się Neuguth. Usytuowana jest przy nim owczarnia i 3 mieszkania oficjalistów. W 1832 r. 1830 r., 1845 r. Dalborowice wymieniane są jako wieś. Należy do niej Neuguth - leżący poza wsią folwark. Z istniejącego niegdyś w Dalborowicach zespołu filialnego kościoła katolickiego pozostał jedynie cmentarz (prawdopodobnie wielowyznaniowy). W 1893 r. zarządzeniem władz kościelnych potwierdzonym przez władze państwowe filialną gminę kościelną w Dalborowicach przeniesiono do Dziadowej Kłody. W 1912 r. w Dalborowicach istnieje majątek rycerski z folwarkiem Neugut, okręg Syców. We wsi nadal nie ma szkoły. W 1937 r. W Dalborowicach istnieje majątek rycerski z folwarkiem Neugut oraz, należący do innego właściciela, majątek kmiecy. Dalborowice są jednostronnicą o osi północ - południe. Od zachodu tereny wsi ogranicza rzeczka Widawa. We wsi znajdują się 3 dawne majątki: po zachodniej stronie drogi zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem (zespół I), usytuowany na niewielkim wzniesieniu; od drogi oddziela go nieduży teren zadrzewiony; naprzeciw niego, po wschodniej stronie drogi drugi folwark (zespół II); na południe od nich, po zachodniej stronie drogi trzeci folwark z zespołem pałacowo-parkowym (zespół III). Zabudowa wiejska jest nieregularna, luźna.

Wykaz stanowisk archeologicznych: 5/5/78-35 osada- kultura łużycka III-V okres epoki brązu, cmentarzysko- nowożytność. 9/9/78-35 zamek- późne średniowiecze. 16/17/78-35 ślad osadnictwa- pradzieje, grodzisko- wczesne średniowiecze, cmentarzysko- nowożytność. 17/18/78-35 osada- XV-XVI w.

Bibliografia:

- Fischer Ch. F.: Geographisch-statistisches Handbuch Uber Schlesien und die Grafschaft Glatz; Breslau-Jauer 1818.
- Knie J.: Alphabetisch-statistisch-topographische Übersicht der Dorfer, Flecken, Stadte und anderen Orte der konigliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845.
- Lutsch H.: Verzeichnis der Kunstdenkmaler der Provinz Schlesien, Bd II, Die Kunstdenkmaler der Landkreise des Reg.-Bezirks Breslau, Breslau 1889.
- Neuling H.: Schlesiens Kirchorte und ihre kirchlichen Stiftungen, Breslau 1902.
- Wytyczne konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dziadowa Kłoda, Wrocław 1999.
- Zimmermann F. A.: Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Brieg t. IV 1785; t. VII 1787.

Materiały kartograficzne:

- Messtischblatt, pomiar 1887, nowelizacja 1929, wydanie 1937-1940.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiorczy i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych. Inwestycje wymagające prac ziemnych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu wsi, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona zespołu pałacowo-parkowego i dworsko-folwarcznego, ochrona parków oraz cmentarza.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

czerwiec 2023
Justyna Kość

